

AKTIVA sistem doo

Osnivanje preduzeća i radnji | Računovodstvena agencija | Poresko savetovanje
Propisi besplatno www.aktivasisistem.com Obrasci besplatno

ODLUKA

o uslovima i načinu obavljanja menjačkih poslova

("Sl. glasnik RS", br. 84/2018 i 86/2018)

Osnovne odredbe

1. Ovom odlukom propisuju se bliži uslovi i način obavljanja poslova kupovine (otkupa) od fizičkih lica - rezidenata i nerezidenata i prodaje tim licima efektivnog stranog novca i čekova koji glase na stranu valutu (u daljem tekstu: menjački poslovi), uključujući i uslove i način davanja ovlašćenja za obavljanje menjačkih poslova.
2. Pojedini pojmovi, u smislu ove odluke, imaju sledeće značenje:
 - 1) *menjač* je banka, javni poštanski operator i ovlašćeni menjač;
 - 2) *banka* je rezident - akcionarsko društvo sa sedištem u Republici Srbiji koje ima dozvolu za rad Narodne banke Srbije i obavlja depozitne i kreditne poslove, poslove platnog prometa i druge poslove u skladu sa zakonom;
 - 3) *javni poštanski operator* jeste rezident koji se bavi pružanjem poštanskih usluga i koji menjačke poslove obavlja na osnovu posebnog zakona kojim se uređuje njegova delatnost;
 - 4) *ovlašćeni menjač* je privredni subjekt koji ima ovlašćenje Narodne banke Srbije za obavljanje menjačkih poslova i zaključen ugovor o obavljanju tih poslova s bankom, odnosno s više banaka;
 - 5) *privredni subjekt* je rezident - pravno lice i preduzetnik koji su kao privredni subjekti registrovani kod nadležnog organa;
 - 6) *ovlašćenje* je pismeno ovlašćenje Narodne banke Srbije koje ona izdaje privrednom subjektu za obavljanje menjačkih poslova u formi rešenja;
 - 7) *menjačko mesto* je prostorna i organizaciona jedinica u kojoj se obavljaju menjački poslovi a koja može da sadrži jedno ili više blagajničkih mesta;
 - 8) *blagajničko mesto* je deo menjačkog mesta na kome se obavljaju menjački poslovi, a može biti organizovano i kao isplatno-uplatno blagajničko mesto;
 - 9) *isplatno-uplatno blagajničko mesto* jeste blagajničko mesto na kome se, pored menjačkih poslova, obavljaju i poslovi isplate, odnosno uplate gotovine u dinarima i efektivnom stranom novcu, i to radi punjenja/praznjenja bankomata, odnosno privremenog blagajničkog mesta, odnosno snabdevanja putujućeg menjača;
 - 10) *bankomat (automatska menjačnica)* jeste automatska mašina preko koje se obavljaju otkup i prodaja efektivnog stranog novca za dinare, koja je posebno blagajničko mesto odvojeno od isplatno-uplatnog blagajničkog mesta s kojim je povezano u pogledu snabdevanja gotovinom u dinarima i u efektivnom stranom novcu i povlačenja otkupljenog efektivnog stranog novca i/ili viška gotovine u dinarima, a oba su deo istog menjačkog mesta;

- 11) *softver* je tehnološko-aplikativno rešenje Narodne banke Srbije, banke, odnosno javnog poštanskog operatora koje koristi menjač i koje omogućava obavljanje menjačkih poslova i dostavljanje izveštaja na propisan način;
- 12) *dnevnik blagajne* je poslovna knjiga koja se vodi korišćenjem softvera po svakom menjačkom mestu menjača posebno za menjačke poslove, nezavisno od računovodstvenog sistema koji koristi menjač;
- 13) *radni dan* je svaki dan osim nedelje i dana državnog i verskog praznika koji je proglašen neradnim danom u Republici Srbiji;
- 14) *radni dan menjača* jeste svaki dan u nedelji tokom kog menjač obavlja menjačke poslove, odnosno koji je unutrašnjim aktom menjača određen kao radni dan;
- 15) *nedelja* je period od ponedeljka u 0.00 časova do nedelje u 24.00 časa;
- 16) *privremeni prestanak obavljanja menjačkih poslova* jeste prestanak obavljanja menjačkih poslova na određeno ili neodređeno vreme na jednom menjačkom mestu, na više njih ili na svim menjačkim mestima, o čemu ovlašćeni menjač obaveštava Narodnu banku Srbije;
- 17) *trajni prestanak obavljanja menjačkih poslova* jeste prestanak obavljanja menjačkih poslova na jednom menjačkom mestu, na više njih ili na svim menjačkim mestima, kad ovlašćeni menjač namerava da trajno prestane da obavlja menjačke poslove na tim menjačkim mestima, o čemu podnosi zahtev Narodnoj banci Srbije.

Uslovi za početak poslovanja - dobijanje ovlašćenja

3. Privredni subjekt podnosi Narodnoj banci Srbije zahtev za dobijanje ovlašćenja.

Uz zahtev iz stava 1. ove tačke, privredni subjekt prilaže sledeću dokumentaciju, na osnovu koje Narodna banka Srbije ceni da li on ispunjava uslove za obavljanje menjačkih poslova:

- 1) dokaz o upisu u registar kod nadležnog organa;
- 2) pismeno zaključen ugovor s bankom u vezi sa obavljanjem menjačkih poslova, koji obavezno sadrži spisak i važeće adrese menjačkih mesta, kao i odredbu da ugovor ne proizvodi pravno dejstvo ako privredni subjekt nema ovlašćenje;
- 3) dokaz, ne stariji od šest meseci, da vlasnik, odnosno osnivač privrednog subjekta, odnosno direktor/član upravnog odbora i/ili drugo odgovorno lice privrednog subjekta, odnosno direktor/član upravnog odbora i/ili drugo odgovorno lice osnivača privrednog subjekta i radnik koji će neposredno obavljati menjačke poslove nisu pravnosnažno osuđeni za krivična dela protiv privrede, imovine, života i tela, javnog reda i mira, službene dužnosti i pravnog saobraćaja, za krivična dela pranja novca i finansiranja terorizma i/ili za drugo krivično delo i/ili privredni prestup koji ih čine nepodobnim u vezi sa obavljanjem menjačkih poslova;
- 4) dokaz, ne stariji od šest meseci, da privredni subjekt - pravno lice koje podnosi zahtev i osnivač privrednog subjekta - pravno lice nisu osuđeni pravnosnažnom presudom za krivično delo, kao i da se protiv njih ne vodi krivični postupak, u smislu zakona kojim se uređuje odgovornost pravnih lica za krivična dela i/ili da nisu osuđeni pravnosnažnom presudom za privredni prestup koji ih čini nepodobnim u vezi sa obavljanjem menjačkih poslova, u smislu zakona kojim se uređuje privredni prestup;
- 5) spisak saradnika vlasnika, odnosno osnivača i odgovornog lica privrednog subjekta, podnosioca zahteva iz stava 1. ove tačke, u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje;
- 6) podatke o radnicima koji će neposredno obavljati menjačke poslove, uključujući i identifikacione brojeve sertifikata Narodne banke Srbije za obavljanje menjačkih poslova za ove radnike, uz kopije njihovih ličnih karata;
- 7) dokaz o stečenoj najmanje srednjoj stručnoj spremi za radnike koji će neposredno obavljati menjačke poslove;
- 8) potpise lica ovlašćenih za zastupanje ovlašćenog menjača koje je overio nadležni organ;

- 9) dokaz o osnovu korišćenja poslovnog prostora za obavljanje menjačkog posla (dokaz o svojini nad poslovnim prostorom, odnosno ugovor o zakupu na najmanje godinu dana ili drugi dokaz da privredni subjekt osnovano koristi poslovni prostor za obavljanje menjačkih poslova);
- 10) izjavu da poseduje sledeću opremu: metalnu kasu, brojačku mašinu, UV lampu i savremene uređaje za otkrivanje falsifikata (uređaje sa senzorima za markere i magnetnu detekciju koji otkrivaju većinu falsifikata SAD dolara i uređaje koji otkrivaju falsifikate evra);
- 11) izjavu da poseduje opremu prema specifikaciji Narodne banke Srbije, odnosno banke za korišćenje softvera Narodne banke Srbije, odnosno banke;
- 12) izjavu da poseduje video-opremu koja omogućava neprekidno video-snimanje blagajničkog mesta u toku radnog vremena ovlašćenog menjača;
- 13) dokaz o plaćenim troškovima postupka za dobijanje ovlašćenja u skladu sa odlukom kojom se utvrđuje jedinstvena tarifa po kojoj Narodna banka Srbije naplaćuje naknadu za izvršene usluge;
- 14) obaveštenje o radnom vremenu, kao i o vremenu korišćenja odmora u toku rada.

Na dokaze iz stava 1. ove tačke o kojima se vodi službena evidencija primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak o izdavanju uverenja o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija.

Ako privredni subjekt namerava da menjačke poslove obavlja i na bankomatu koji je odvojen od isplatno-uplatnog blagajničkog mesta koje je odredio za bankomat, ugovor sadrži i adresu na kojoj se nalazi bankomat sa naznakom menjačkog mesta kome bankomat i isplatno-uplatno blagajničko mesto pripadaju, a uz dokaze iz stava 2. odredba pod 9) ove tačke prilaže se i dokument na osnovu koga privredni subjekt koristi lokaciju na kojoj se nalazi bankomat.

4. Narodna banka Srbije proverava da li je privredni subjekt koji je podneo zahtev iz tačke 3. stav 1. ove odluke ispunio uslove za obavljanje menjačkih poslova i o podnetom zahtevu odlučuje u roku od 30 dana od dana dostavljanja tog zahteva s kompletnom dokumentacijom.

Ako podneti zahtev iz tačke 3. stav 1. ove odluke ne sadrži svu dokumentaciju iz st. 2. i 4. te tačke, Narodna banka Srbije pismeno će pozvati podnosioca ovog zahteva da u roku od osam dana dopuni taj zahtev.

Ako podnosilac zahteva iz stava 2. ove tačke ne postupi u roku iz tog stava, odnosno ako ne dopuni zahtev u skladu s pozivom za dopunu - Narodna banka Srbije odbaciće taj zahtev rešenjem.

Kad oceni da je privredni subjekt ispunio uslove za obavljanje menjačkih poslova - Narodna banka Srbije donosi rešenje o izdavanju ovlašćenja, i to posebno za svako menjačko mesto navedeno u ugovoru, i dostavlja ga tom privrednom subjektu, a banci s kojom je ovaj privredni subjekt zaključio ugovor dostavlja fotokopiju tog rešenja. Ovlašćeni menjač dužan je da original ovlašćenja istakne na menjačkom mestu.

Privredni subjekt kome je Narodna banka Srbije rešenjem izdala ovlašćenje dužan je da počne da obavlja menjačke poslove u roku od 30 dana od dana prijema tog rešenja.

Ako oceni da privredni subjekt nije ispunio uslove za obavljanje menjačkih poslova - Narodna banka Srbije donosi rešenje o odbijanju zahteva za izdavanje ovlašćenja.

Narodna banka Srbije može odbiti zahtev iz tačke 3. stav 1. ove odluke i ako utvrdi da su saradnici vlasnika, odnosno osnivača ili odgovornog lica privrednog subjekta podnosioca tog zahteva - lica koja su pravnosnažno osuđena za krivično delo iz tačke 3. stav 2. odredba pod 3) ove odluke.

Narodna banka Srbije vodi registar ovlašćenih menjača. Podaci iz ovog registra objavljuju se na internet prezentaciji Narodne banke Srbije.

5. Ovlašćeni menjač dužan je da sve vreme obavljanja menjačkih poslova ispunjava uslove iz tačke 3. st. 2. i 4. ove odluke.

Menjačke poslove kod ovlašćenog menjača neposredno mogu obavljati samo lica koja ispunjavaju uslove iz tačke 3. stav 2. odredbe pod 3), 6) i 7) ove odluke.

Ovlašćeni menjač dužan je da Narodnu banku Srbije obavesti o promeni podataka iz tačke 3. st. 2. i 4. ove odluke, uz dostavljanje odgovarajuće dokumentacije koja dokazuje tu promenu, i to u roku od pet radnih dana od dana njenog nastanka, s tim da je obaveštenje o promeni poslovnog prostora za obavljanje menjačkih poslova dužan da dostavi pre nastanka ove promene.

Kad utvrdi da je ovlašćeni menjač prestao da ispunjava uslove za obavljanje menjačkih poslova u skladu sa ovom odlukom, kao i u drugim propisanim slučajevima - Narodna banka Srbije donosi rešenje o oduzimanju ovlašćenja u skladu sa zakonom kojim se uređuje devizno poslovanje i propisom kojim se uređuje kontrola menjačkog poslovanja.

6. Kod menjača, pored radnika koji neposredno obavljaju menjačke poslove, na blagajničkom mestu mogu biti prisutni još samo radnici čije je prisustvo opravdano (radnici obezbeđenja, radnici zaduženi za transport i dr.), dok je drugim licima pristup zabranjen.

Menjač je dužan da ovlašćenom licu Narodne banke Srbije koje vrši kontrolu, ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove, ili drugom kontrolnom organu omogući pristup menjačkom mestu i blagajničkom mestu, kao i drugim mestima koja su u vezi sa obavljanjem menjačkih poslova, odnosno drugim prostorijama menjača.

7. Radnici koji rade na menjačkim poslovima mogu u prostoriji menjačkog mesta van blagajničkog mesta i van kase držati samo svoju gotovinu, i to najviše u iznosu dinarske protivvrednosti 100 evra (tzv. džeparac).

Obaveza iz stava 1. ove tačke odnosi se i na lica iz tačke 6. stav 1. ove odluke kad su prisutna na blagajničkom mestu.

Ugovor s bankom u vezi sa obavljanjem menjačkih poslova

8. Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dužni su da s bankom zaključe ugovor kojim se uređuju njihovi međusobni odnosi u vezi sa obavljanjem menjačkih poslova (u daljem tekstu: ugovor), a ugovor mogu zaključiti i s više banaka.

Ugovor naročito sadrži:

- 1) poslovno ime i sedište ugovornih strana;
- 2) vreme i mesto zaključenja ugovora;
- 3) spisak i važeće adrese menjačkih mesta javnog poštanskog operatora, odnosno ovlašćenog menjača;
- 4) način predaje efektivnog stranog novca (u daljem tekstu: efektiva), gotovine u dinarima (u daljem tekstu: gotovina) i čekova koji glase na stranu valutu (u daljem tekstu: čekovi);
- 5) obaveze u slučaju utvrđenih razlika - manjka, viška, falsifikata i sl.;
- 6) obaveze u slučaju raskida ugovora.

Ugovor obavezno sadrži i odredbu da ne proizvodi pravno dejstvo ako privredni subjekt nema ovlašćenje.

U slučaju da javni poštanski operator, odnosno privredni subjekt namerava da menjačke poslove obavlja i na bankomatu koji je odvojen od isplatno-uplatnog blagajničkog mesta za bankomat, ugovor sadrži i adresu na kojoj se nalazi bankomat, sa naznakom menjačkog mesta i isplatno-uplatnog blagajničkog mesta kome bankomat i to isplatno-uplatno blagajničko mesto pripadaju.

Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dužni su da ugovor dostave Narodnoj banci Srbije odmah po njegovom zaključenju, a najkasnije u roku od pet radnih dana od dana tog zaključenja. Ako javni poštanski operator ima zaključen ugovor s više banaka, dužan je da Narodnoj banci Srbije uz ugovor dostavi i izjavu o tome kojoj će banci dostavljati izveštaj iz tačke 44. ove odluke.

Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dužni su da o izmeni, raskidu ili prestanku važnosti ugovora odmah, a najkasnije u roku od pet radnih dana od dana nastanka te promene obaveste Narodnu banku Srbije i dostave joj kopiju ugovora o izmeni ugovora, odnosno o raskidu ugovora.

Banka je dužna da vodi evidenciju o zaključenim i izmenjenim, odnosno raskinutim ugovorima, kao i da jednom mesečno Narodnoj banci Srbije dostavlja izvod iz te evidencije.

Uslovi i način obavljanja menjačkih poslova

9. Otkup, odnosno prodaju efektive i čekova menjač obavlja u skladu s propisom kojim se utvrđuju vrste deviza i efektive koje se kupuju i prodaju na deviznom tržištu.

10. Menjač jednom dnevno, na početku svog radnog dana, utvrđuje svoju kursnu listu, koja važi do objavljivanja njegove naredne kursne liste.

Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač kursnu listu iz stava 1. ove tačke utvrđuju u skladu s kursnom listom za efektivu banke, odnosno banaka s kojima imaju zaključen ugovor.

U kursnoj listi javnog poštanskog operatora i ovlašćenog menjača kupovni kurs po jedinici strane valute - evra ne može da bude niži od zvaničnog srednjeg kursa dinara prema evru koji važi na taj dan za više od 1,25%, odnosno prodajni kurs po jedinici strane valute - evra ne može da bude viši od zvaničnog srednjeg kursa dinara prema evru koji važi na taj dan za više od 1,25%.

Javnom poštanskom operatoru i ovlašćenim menjačima s kojima je zaključila ugovor - banka svoju važeću kursnu listu za efektivu dostavlja u skladu sa ugovorom.

11. Pri obavljanju menjačkih poslova, menjač primenjuje kupovni, odnosno prodajni kurs za efektivu i čekove u rasponu između kupovnog i prodajnog kursa iz svoje važeće kursne liste za efektivu.

Pri otkupu i prodaji efektivne u jednom radnom danu menjača - najniži prodajni kurs menjača po jedinici strane valute za određenu vrstu efektivne ne može biti jednak njegovom najvišem kupovnom kursu za tu vrstu efektivne, niti niži od tog kursa.

12. Za obavljanje menjačkih poslova menjač može naplatiti proviziju koja se primenjuje na dinarsku protivvrednost efektivne, odnosno čekova obračunatu po kupovnom, odnosno prodajnom kursu koji važi na dan otkupa, odnosno prodaje.

Pri otkupu efektivne - novčanica koje su ispravne u smislu odredaba ove odluke, odnosno koje su u opticaju - javni poštanski operator i ovlašćeni menjač mogu od fizičkih lica naplatiti proviziju u iznosu najviše 1%.

Fizička lica koja nameravaju da kupe efektivu u iznosu većem od 5.000 evra ili u odgovarajućoj protivvrednosti u drugoj stranoj valuti - dužna su da tu kupovinu najave prethodnog radnog dana menjača.

13. Efektivu ostvarenu u smislu ove odluke javni poštanski operator i ovlašćeni menjač mogu položiti na poseban devizni račun kod banke otvoren u skladu s propisom kojim se uređuju uslovi otvaranja i način vođenja deviznih računa rezidenata i dinarskih i deviznih računa nerezidenata, kao i u skladu s propisom kojim se uređuju plaćanje, naplate, uplate i isplate u efektivu.

Banka otkup efektivne od javnog poštanskog operatora i ovlašćenog menjača, odnosno prodaju efektivne javnom poštanskom operatoru i ovlašćenom menjaču vrši preko računa iz stava 1. ove tačke, u skladu sa ugovorom.

14. Banka može, radi obezbeđenja valutne strukture, javnom poštanskom operatoru i ovlašćenom menjaču s kojima ima zaključen ugovor prodati efektivu isključivo za prodaju fizičkim licima, i to vrste efektivne utvrđene propisom kojim se uređuju vrste deviza i efektivne koje se kupuju i prodaju na deviznom tržištu i u skladu sa ugovorom.

Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač, radi kupovine efektivne iz stava 1. ove tačke, sa svog dinarskog tekućeg računa prenose banci iznos dinarske protivvrednosti te efektivne.

15. Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dužni su da, u skladu sa ugovorom zaključenim s bankom koja im je prodala efektivu u smislu tačke 14. ove odluke, najkasnije u roku od sedam dana od dana ove prodaje - toj banci prodaju efektivu u istom iznosu i istoj valuti ili u protivvrednosti te efektivne u drugoj valuti.

Za efektivu prodatu u smislu stava 1. ove tačke, banka javnom poštanskom operatoru i ovlašćenom menjaču isplaćuje dinarsku protivvrednost te efektivne obračunatu po kursu u rasponu kurseva iz kursne liste za efektivu banke koja važi na dan otkupa i u skladu sa ugovorom, i to uplatom sredstava na njihov tekući račun ili isplatom gotovine.

16. Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dužni su da najmanje jednom nedeljno, a najkasnije drugog radnog dana posle isteka nedelje, do 12.00 časova, banci prodaju iznos u visini najmanje 80% ukupnog neto otkupa efektivne ostvarenog u toj nedelji - bez obzira na strukturu te efektivne po vrstama valuta - u vrstama efektivne utvrđenim propisom iz tačke 14. stav 1. ove odluke, u skladu sa ugovorom.

Banke su dužne da otkupe efektivu iz stava 1. ove tačke.

Ukupan neto otkup, u smislu stava 1. ove tačke, javni poštanski operator, odnosno ovlašćeni menjač izračunava kao razliku između otkupa i prodaje efektivne fizičkim licima na svim svojim menjačkim mestima.

Obavezu iz stava 1. ove tačke javni poštanski operator i ovlašćeni menjač izvršavaju prodajom banci sredstava s posebnog deviznog računa iz tačke 13. stav 1. ove odluke.

17. Javnom poštanskom operatoru i ovlašćenom menjaču koji banci s kojom imaju zaključen ugovor prodaju efektivu u smislu tačke 16. ove odluke, ta banka za otkupljenu efektivu isplaćuje dinarsku protivvrednost te efektivne, obračunatu po kursu u rasponu kurseva iz kursne liste za efektivu banke koja važi na dan otkupa i u skladu sa ugovorom.

18. Otkup i prodaju efektivne na osnovu naloga koji joj fizičko lice dostavlja elektronski - banka vrši u skladu s dokumentom banke koji sadrži uslove i način korišćenja elektronskog bankarstva a koji je prethodno potpisala s tim licem.

19. Ako je u prethodnoj nedelji imao višak dinara iznad trostrukog prosečnog iznosa dinara kojim je vršen otkup efektivne u mesecu s najvišim otkupom u prethodnih dvanaest meseci, odnosno od početka obavljanja delatnosti ako radi kraće od dvanaest meseci - ovlašćeni menjač dužan je da taj višak uplati na račun kod banke najkasnije drugog radnog dana posle isteka nedelje, do 12.00 časova.

Višak dinara iz stava 1. ove tačke izračunava se tako što se od stanja dinara u blagajni na kraju svakog radnog dana ovlašćenog menjača u prethodnoj nedelji oduzima trostruki prosečni dnevni iznos dinara kojim je vršen otkup efektivne u mesecu s najvećim otkupom u prethodnih dvanaest meseci, a zatim se tako dobijeni iznosi sabiraju ako su pozitivni, odnosno oduzimaju ako su negativni - pri čemu višak dinara neće postojati ako ukupan iznos dobijen na način iz ovog stava nije pozitivan.

Radi primene stava 2. ove tačke, stanje dinara na kraju radnog dana utvrđuje se na osnovu podataka sa svih menjačkih mesta ovlašćenog menjača.

Ako ovlašćeni menjač radi kraće od mesec dana, prosečan trostruki iznos dinara utvrđuje se prema nedelji s najvećim otkupom.

Ovlašćeni menjač koji je tek počeo da radi ima obavezu uplate viška dinara u smislu ove tačke nakon prve radne nedelje u kojoj je radio tokom svih radnih dana.

Odredba stava 5. ove tačke odnosi se i na novo menjačko mesto ovlašćenog menjača koje je tek počelo da radi.

U slučaju da ovlašćeni menjač smanji, odnosno poveća broj menjačkih mesta, višak dinara iz stava 1. ove tačke utvrđuje se na sledeće načine:

- u odnosu na trostruki prosečan iznos dinara kojim je vršen otkup efektivne u mesecu s najvišim otkupom u prethodnih dvanaest meseci, umanjen za doprinos menjačkog mesta koje je prestalo da radi u tom iznosu; ili

- u odnosu na trostruki prosečan iznos dinara kojim je vršen otkup efektivne u mesecu s najvišim otkupom u prethodnih dvanaest meseci, uvećan za trostruki prosečan iznos dinara kojim je vršen otkup efektivne na novom menjačkom mestu u prethodnoj nedelji, odnosno u nedelji u kojoj je novo menjačko mesto ostvarilo najveći otkup efektivne ako to menjačko mesto radi kraće od mesec dana, odnosno u mesecu s najvišim otkupom od početka rada tog menjačkog mesta.

20. Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač koji su gotovinu i efektivu evidentirali kao izlaz iz blagajne radi uplate na račun kod banke - dužni su da tu uplatu izvrše u toku tog radnog dana, a najkasnije narednog radnog dana, pri čemu evidentiranje izlaza iz blagajne prati potvrda o izlazu dinara i/ili efektivne.

Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač koji su gotovinu i efektivu podigli s računa kod banke dužni su da tu gotovinu i efektivu unesu u blagajnu i evidentiraju u toku tog radnog dana, a najkasnije narednog radnog dana, pri čemu evidentiranje ulaza u blagajnu prati potvrda o ulazu dinara i/ili efektivne.

21. Menjač je dužan da preduzme sledeće radnje:

1) da na vidnom mestu, ispred prostora gde se nalazi menjačko mesto, stavi natpis "MENJAČNICA" - na srpskom i na jednom od svetskih jezika;

2) da sopstvenu kursnu listu istakne tako da ona bude vidljiva za stranke;

3) da na menjačkom mestu ili ispred menjačkog mesta istakne lako uočljivo obaveštenje koje služi za informisanje građana o najmanjem (minimalnom) iznosu koji taj menjač plaća pri otkupu, odnosno najvećem (maksimalnom) iznosu koji naplaćuje pri prodaji efektivne za sve valute iz svoje kursne liste (po jedinici strane valute), pri čemu najmanji iznos, u smislu ove odredbe, predstavlja garantovani iznos koji menjač isplaćuje fizičkom licu pri otkupu efektivne i sastoji se od kupovnog kursa za efektivu menjača za tu valutu umanjenog za najveći procent provizije, a najveći iznos, u smislu ove odredbe, predstavlja garantovani iznos koji menjač naplaćuje od fizičkog lica pri prodaji efektivne i sastoji se od prodajnog kursa menjača za tu efektivu uvećanog za najveći procent provizije;

4) da na početku radnog vremena istakne obaveštenje o visini najvećeg procenta provizije tako da ono bude vidljivo za stranke, i to na istom mestu i na isti način kao što je istaknuta kursna lista, kao i da proviziju naplaćuje do visine procenta naznačenog u tom obaveštenju, s tim da ovo obaveštenje ne može menjati u toku radnog vremena;

5) da kod svake transakcije, radi zaštite od falsifikata, postupa na način utvrđen propisom kojim se uređuje postupanje s novcem za koji postoji sumnja da je falsifikovan;

6) da sledeće obaveštenje, na srpskom i engleskom jeziku, istakne tako da ono bude vidljivo za stranke, kao i da postupi u skladu s njim:

"VAŽNO OBAVEŠTENJE:

1. Menjač je obavezan da, pre obavljanja transakcije, fizičko lice obavesti o ukupnom iznosu dinara koje to lice dobija po jedinici strane valute koju želi da proda, odnosno o ukupnom iznosu dinara koje to lice plaća po jedinici strane valute koju želi da kupi, pri čemu ovi iznosi moraju biti istovetni ili za fizičko lice povoljniji od iznosa istaknutih na reklamnoj tabli.

2. Menjač je obavezan da, kod svake prodaje fizičkom licu novčanica apoeni od 50 i 100 SAD dolara, u potvrdu o prodaji upiše: ime i prezime rezidenta - fizičkog lica i njegov jedinstveni matični broj građana (JMBG) iz važeće lične karte ili pasoša, odnosno ime i prezime nerezidenta - fizičkog lica i broj njegove važeće putne isprave, kao i serijske brojeve novčanica.

3. Menjač je obavezan da, kod svake prodaje efektivne fizičkom licu, ako ovo lice to zahteva, u potvrdu o prodaji upiše: ime i prezime rezidenta - fizičkog lica i njegov JMBG iz važeće lične karte ili pasoša, odnosno ime i prezime nerezidenta - fizičkog lica i broj njegove važeće putne isprave, kao i serijske brojeve novčanica.

Napomena: Podatke iz tač. 2. i 3. ovog obaveštenja menjač unosi u potvrdu iz tih tačaka - radi zaštite fizičkog lica od falsifikata, vanoptičajnih novčanica i sl.;"

7) da dnevnik blagajne vodi korišćenjem softvera, a u slučaju prekida rada elektronskog sistema - da u taj dnevnik unese podatke iz ručno izrađenih potvrda o izvršenim otkupu i prodaji efektivne i čekova odmah posle uspostavljanja rada elektronskog sistema; ako banka menjačke poslove obavlja na osnovu naloga koji joj fizičko lice dostavlja elektronski, dnevnik blagajne sadrži i podatke o menjačkim poslovima obavljenim na taj način, koji se čuvaju u elektronskoj formi;

8) da dnevnik blagajne za menjačke poslove vodi odvojeno od dnevnika blagajne, odnosno od knjigovodstvene evidencije za drugu delatnost koju obavlja;

9) da menjačko poslovanje obavlja prema obaveštenju o radnom vremenu koje je dostavljeno Narodnoj banci Srbije i koje je istaknuto na menjačkom mestu;

10) da kod svake transakcije ili kod više međusobno povezanih transakcija čiji je iznos jednak iznosu utvrđenom propisom kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma ili je veći od tog iznosa, kao i u drugim slučajevima utvrđenim tim propisom - postupi u skladu s tim propisom.

22. Ovlašćeni menjač dužan je da, pored obaveza propisanih tačkom 21. ove odluke, ispuni i sledeće obaveze:

1) da na vidnom mestu, pored natpisa "MENJAČNICA", istakne naziv menjačnice i naziv osnivača, odnosno ime i prezime vlasnika;

2) da na menjačkom mestu istakne ovlašćenje Narodne banke Srbije za to menjačko mesto;

- 3) da na menjačkom mestu poseduje kopije važećih ugovora s bankom, odnosno bankama;
- 4) da otkupljene čekove dostavi banci u roku i na način koji su utvrđeni ugovorom;
- 5) da na menjačkom mestu drži samo onu gotovinu, efektivu i čekove koji su ostvareni menjačkim poslovanjem, odnosno namenjeni menjačkom poslovanju i koji su propisno evidentirani, uz odgovarajuću dokumentaciju;
- 6) da, ako pored menjačkog poslovanja obavlja i drugu delatnost, osim kad je ta delatnost pružanje platnih usluga, obezbedi da se gotovina, efektivna i čekovi koji su namenjeni menjačkom poslovanju čuvaju na menjačkom mestu odvojeno od gotovine, efektivne i čekova iz druge delatnosti koja se obavlja na tom mestu, a ako se drže u zajedničkoj kasi - da budu odvojeno pakovani i obeleženi natpisom "Menjačko poslovanje";
- 7) da obezbedi da stanje gotovine i efektivne na menjačkom mestu odgovara podacima iz dnevnika blagajne tog menjačkog mesta;
- 8) da na menjačkom mestu poseduje obaveštenja banke, odnosno Narodne banke Srbije koja se odnose na strane novčanice, kao i obaveštenja banke, odnosno Narodne banke Srbije u vezi sa obavljanjem menjačkih poslova;
- 9) da na menjačkom mestu poseduje sledeću opremu: metalnu kasu, brojačku mašinu, UV lampu i savremene uređaje za otkrivanje falsifikata (uređaje sa sensorima za markere i magnetnu detekciju koji otkrivaju većinu falsifikata SAD dolara i uređaje koji otkrivaju falsifikate evra);
- 10) da na menjačkom mestu poseduje opremu prema specifikaciji Narodne banke Srbije, odnosno banke za korišćenje softvera;
- 11) da na vidnom mestu istakne obaveštenje da je objekat pod video-nadzorom;
- 12) da obezbedi neprekidno video-snimanje blagajničkog mesta, kao i bankomata, video-opremom u toku svog radnog vremena, odnosno radnog vremena bankomata;
- 13) da na menjačkom mestu poseduje video-snimke za najmanje deset poslednjih radnih dana, s naznačenim tačnim vremenom, koji su sačinjeni u toku radnog vremena tog menjačkog mesta i u čijem su središtu (fokusu) fizička lica koja vrše transakcije;
- 14) da video-snimke dostavi samo organu nadležnom za vršenje kontrole, odnosno ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove, na njegov zahtev, kao i fizičkom licu na koje se video-snimak odnosi, na njegov zahtev.

Na obaveze javnog poštanskog operatora primenjuju se odredbe stava 1. ove tačke, osim odredaba pod 1), 2), 5) i 6) tog stava.

Ovlašćeni menjač može na menjačkom mestu da istakne naziv banke, odnosno banaka s kojima ima zaključen ugovor.

23. O izvršenim otkupu i prodaji efektivne i čekova, menjač korišćenjem softvera izdaje potvrdu, koja ima najmanje jednu kopiju. Original ove potvrde menjač predaje rezidentu - fizičkom licu, odnosno nerezidentu - fizičkom licu, a kopiju, bez obzira na medij na kome se nalazi, čuva do isteka zakonom utvrđenog roka za čuvanje dokumentacije koja je osnov za evidentiranje poslovnih promena u dnevniku blagajne.

Potvrda iz stava 1. ove tačke obavezno sadrži sledeće podatke:

- 1) naziv menjača;
- 2) naziv i adresu menjačkog mesta;
- 3) šifru blagajničkog mesta;
- 4) oznaku posla (otkup, prodaja);
- 5) redni broj potvrde koji se ne sme ponavljati;
- 6) ime i prezime rezidenta - fizičkog lica i nerezidenta - fizičkog lica, njihov JMBG iz važeće lične karte ili broj važeće putne isprave kod svake transakcije čiji je iznos jednak iznosu utvrđenom propisom kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma ili je veći od tog iznosa, kao i u drugim slučajevima utvrđenim tim propisom;

- 7) šifru osnova otkupa (796 i 701 za efektivu, a 795 i 699 za čekove) ili prodaje (700 i 701 za efektivu, a 795 i 699 za čekove);
- 8) oznaku valute, iznos u stranoj valuti i iznos u dinarima;
- 9) kurs po kome je transakcija obavljena;
- 10) procent i iznos provizije;
- 11) datum i vreme izvršenja transakcije;
- 12) mesto izvršenja transakcije;
- 13) potpis blagajnika ili njegovu šifru.

Radi zaštite fizičkog lica od falsifikata, vanoptičajnih novčanica i sl. - menjač, pored podataka iz stava 2. ove tačke, u potvrdu iz tog stava unosi i podatke iz tač. 2. i 3. obaveštenja iz tačke 21. odredba pod 6) ove odluke.

Potvrda iz stava 1. ove tačke mora biti sačinjena u skladu s računovodstvenim standardima i mora sadržati redni broj, koji se ne sme ponavljati. Softver mora biti izrađen tako da se posle unošenja prvog rednog broja potvrde unose naredni brojevi, koji se do kraja predviđene serije više ne mogu menjati.

U slučaju prekida rada elektronskog sistema na blagajničkom mestu, menjač potvrdu iz stava 1. ove tačke izdaje ručno, koristeći odštampane obrasce potvrda o otkupu i prodaji efektivne i čekova, koji već sadrže redne brojeve, i vodi evidenciju o utrošenim obrascima tih potvrda. Ove potvrde štampaju se u blokovima - u okviru određenih serijskih brojeva.

Menjač je dužan da, posle uspostavljanja rada elektronskog sistema na blagajničkom mestu, u dnevnik blagajne odmah unese podatke sa obrazaca iz stava 5. ove tačke.

Kad banka menjačke poslove obavlja na osnovu naloga koje joj fizičko lice dostavlja u elektronskom obliku, ona tom licu, na njegov zahtev, izdaje potvrdu iz stava 1. ove tačke na osnovu podataka koji se čuvaju u elektronskom obliku.

Kad menjač obavlja menjačke poslove na bankomatu, potvrda iz stava 1. ove tačke naročito sadrži podatke iz stava 2. odredbe pod 1), 5), 8), 9) i 11) ove tačke, a u slučaju da menjač naplaćuje proviziju - ta potvrda treba da sadrži i podatke iz odredbe pod 10) tog stava.

24. Ako menjač obavlja menjačke poslove preko bankomata, dužan je da ispuni sledeće uslove:

- 1) da na bankomatu na vidnom mestu istakne oznaku na srpskom i na jednom od svetskih jezika da je reč o bankomatu za obavljanje menjačkih poslova;
- 2) da obezbedi da na bankomatu budu istaknute informacije o nazivu i adresi menjačkog mesta i isplatno-uplatnog blagajničkog mesta za taj bankomat;
- 3) da obezbedi izdavanje potvrde o izvršenom otkupu i prodaji efektivne;
- 4) da na bankomatu obezbedi informacije o kursu za efektivu koji se primenjuje pri obavljanju pojedinačne transakcije;
- 5) da, ako naplaćuje proviziju, na bankomatu obezbedi informaciju o njenoj visini.

25. Menjač svakodnevno vodi dnevnik blagajne o obavljenim menjačkim poslovima, koji obavezno sadrži:

- 1) naziv menjača;
- 2) vrstu valute, iznos u valuti, kurs, obračunatu dinarsku protivvrednost, iznos obračunate provizije i ukupan iznos dinara;
- 3) početno stanje efektivne i gotovine i njihovo stanje na kraju dana;
- 4) serijske brojeve potvrda o kupovini, odnosno prodaji i podatke o drugim transakcijama na blagajničkom mestu;
- 5) vreme izvršene transakcije;
- 6) šifru osnova kupovine, odnosno prodaje (efektiva, čekovi);
- 7) mesto i datum izvršene transakcije.

Podaci u dnevniku blagajne moraju se unositi hronološki, prema redosledu transakcija, i moraju odgovarati podacima o iznosima otkupljene, odnosno prodane efektivne i čekova, kao i podacima o drugim transakcijama na blagajničkom mestu/blagajničkim mestima - po vrsti transakcije i iznosima, prema pojedinačnim potvrđama.

Ovlašćeni menjač koji obavlja menjačke poslove na bankomatu, u dnevnik blagajne menjačkog mesta kome bankomat i isplatno-uplatno blagajničko mesto pripadaju unosi podatak o izlazu gotovine, odnosno efektivne s tog blagajničkog mesta na bankomat - na dan kad tom gotovinom, odnosno efektivom puni bankomat, odnosno podatak o ulazu efektivne, odnosno gotovine - na dan kad prazni bankomat.

Ovlašćeni menjač koji obavlja menjačke poslove na bankomatu, podatke o obavljenim transakcijama na bankomatu, koji su elektronski zapisani, štampa, potpisuje i prilaže dnevniku blagajne menjačkog mesta kome bankomat pripada, po datumima, za sve dane između punjenja/praznjenja bankomata nakon svakog punjenja/praznjenja bankomata, a najkasnije do prvog radnog dana po isteku nedelje.

Kad banka menjačke poslove obavlja na osnovu naloga koje joj fizičko lice dostavlja u elektronskom obliku, ona u dnevnik blagajne unosi i te podatke, koje čuva u elektronskom obliku.

Po potrebi, na zahtev Narodne banke Srbije - banka i javni poštanski operator štampaju podatke iz dnevnika blagajne za traženi datum.

Ovlašćeni menjač na kraju svakog radnog dana zaključuje dnevnik blagajne, koji sadrži potpis ovlašćenog menjača ili lica koje on ovlasti, i čuva ga, u štampanom obliku, do isteka zakonom utvrđenog roka za čuvanje poslovnih knjiga.

Ovlašćeni menjač dužan je da stanje gotovine i efektivne u dnevniku blagajne svakog dana sravnjuje sa stvarnim stanjem gotovine i efektivne u kasi, o čemu mora posedovati pismeni dokaz.

Odredbe st. 3, 4. i 8. ove tačke shodno se primenjuju na javnog poštanskog operatora.

Provera ispravnosti novčanica

26. Menjač je dužan da, pri obavljanju menjačkih poslova, utvrdi da li je strana novčanica ispravna, da li je u opticaju, da li je istekao rok za njenu zamenu i da li je u pitanju novčanica za koju menjač sumnja da je falsifikovana.

Izuzetno, kad obavlja menjačke poslove na bankomatu, ovlašćeni menjač podatke o stranim novčanicama iz stava 1. ove tačke utvrđuje nakon preuzimanja efektivne sa bankomata i ulaza te efektivne na isplatno-uplatno blagajničko mesto.

Kod obavljanja menjačkih poslova, strana novčanica smatra se neispravnom u sledećim slučajevima:

- 1) ako je falsifikovana;
- 2) ako je novčanicu nadležni organ emitenta proglasio bezvrednom;
- 3) ako je procent površine preostalog dela novčanice manji od procenta koji utvrđuje banka;
- 4) ako je deo koji nedostaje na novčanici nadoknađen drugom vrstom papira ili papirom s druge novčanice, što se kvalifikuje kao pokušaj prepravke i podleže ekspertizi;
- 5) ako su glavni motivi ili oznake apoen prepravljene na bilo koji način i iz bilo kojih pobuda;
- 6) ako je pranjem ili delovanjem neke supstance izbledela toliko da su njene osnovne karakteristike (vrsta valute, apoen, elementi zaštite i dr.) neprepoznatljive;
- 7) ako je umrljana jarkom bojom (*alert colours*) kojom se vrši hemijska zaštita u transportu, odnosno kojom se novčanice boje u slučaju nasilnog otvaranja pakovanja novca (ovakve novčanice su obično obojene po ivicama i uglovima, a mogu biti obojeni i njihovi štampani delovi, i to jednom od jarkih boja - crvenom, crnom, plavom, zelenom i sl., pri čemu se kod pokušaja skidanja ovih boja često dobije bleđa nijansa boje i najčešće se oštete mesta s kojih je pokušano skidanje boje);

8) ako na postojećem delu novčanice nedostaju svi zaštitni elementi (npr. vodeni žig, magnetna zaštita, obojena vlakna, sigurnosna nit, mikrotekst) ili su ovi elementi nečitljivi;

9) ako na postojećem delu novčanice nedostaju sva obeležja autentičnosti (npr. naziv banke, serijski broj, vrednost novčanice iskazana slovima i brojevima, glavna slika) ili su ta obeležja nečitljiva;

10) ako je do te mere lepljiva, natopljena uljem, uništena vatrom, hemikalijama, truljenjem i sl., odnosno kontaminirana da ne može biti ispitana.

Kod obavljanja menjačkih poslova, na određivanje ispravnosti dinarske novčanice primenjuju se odredbe propisa kojim se uređuje upravljanje tokovima gotovine.

27. Ako nisu sigurni da je neka novčanica u opticaju, javni poštanski operator i ovlašćeni menjač uputiće podnosioca takve novčanice na banku s kojom su zaključili ugovor.

Na način iz stava 1. ove tačke javni poštanski operator i ovlašćeni menjač mogu da postupe i ako je strana novčanica do te mere oštećena ili pohabana da se ne može identifikovati.

28. Ako pri podnošenju novčanice na otkup posumnja da je u pitanju falsifikat, menjač je dužan da postupi u skladu s propisom kojim se uređuje postupanje s novcem za koji postoji sumnja da je falsifikovan.

29. U sklopu mera koje preduzima za očuvanje stabilnosti finansijskog sistema, a radi obezbeđivanja jednoobraznog postupanja kod obavljanja menjačkih poslova - Narodna banka Srbije, u okviru njenog softvera koji menjač koristi, omogućava menjaču direktan pristup (onlajn) Pregledu opticajnih novčanica stranog novca sa opisima, elementima zaštite i rokovima naplativosti i informacijama koje se odnose na falsifikate stranog novca (u daljem tekstu: Pregled).

Menjač koji ne koristi softver Narodne banke Srbije pristupa Pregledu preko njene internet prezentacije, uz upotrebu korisničkog imena i lozinke koje Narodna banka Srbije dodeljuje ovim menjačima, a ovlašćeni menjač i javni poštanski operator - preko banke s kojom imaju zaključen ugovor o obavljanju menjačkih poslova i čiji softver koriste.

Narodna banka Srbije redovno ažurira Pregled

Banke su dužne da ovlašćenim menjačima s kojima imaju zaključen ugovor i koji koriste softver te banke - dostavljaju link, korisničko ime i lozinku radi pristupanja Pregledu.

30. Ovlašćeni menjač može prenositi gotovinu i efektivu između više blagajničkih mesta jednog menjačkog mesta, odnosno između više menjačkih mesta, kao i između isplatno-uplatnog blagajničkog mesta i bankomata jednog menjačkog mesta, odnosno privremenog blagajničkog mesta u toku jednog njegovog radnog dana.

Ovlašćeni menjač dužan je da gotovinu, odnosno efektivu koju je izneo sa isplatno-uplatnog blagajničkog mesta radi punjenja bankomata - istog radnog dana unese u bankomat, kao i da gotovinu, odnosno efektivu koju je podigao sa bankomata istog radnog dana unese na isplatno-uplatno blagajničko mesto.

Ovlašćeni menjač dužan je da gotovinu, odnosno efektivu koju je izneo sa isplatno-uplatnog blagajničkog mesta radi obavljanja menjačkih poslova na privremenom blagajničkom mestu - istog radnog dana unese na privremeno blagajničko mesto, kao i da gotovinu, odnosno efektivu koju je izneo s privremenog blagajničkog mesta istog radnog dana unese na isplatno-uplatno blagajničko mesto.

Prenos iz stava 1. ove tačke mora pratiti potvrda o internom izlazu, odnosno ulazu gotovine i efektive, kao i dokument s popisom specifikovanih iznosa po valutama u efektivu i iznosa u gotovini koji su predmet prenosa, koji je na oba blagajnička, odnosno menjačka mesta potpisao ovlašćeni menjač ili lice koje on ovlasti. Potvrda o internom izlazu, odnosno ulazu gotovine i efektive sadrži vreme i datum tog izlaza, odnosno ulaza.

Izuzetno, kad ovlašćeni menjač obavlja menjačke poslove na bankomatu i privremenom blagajničkom mestu, prenos iz stava 1. ove tačke mora pratiti potvrda o internom izlazu, odnosno ulazu gotovine i efektive koju ovlašćeni menjač sačinjava samo na isplatno-uplatnom blagajničkom mestu za dane kad je evidentirao izlaz s tog blagajničkog mesta, odnosno ulaz na to blagajničko mesto. Potvrda o internom izlazu, odnosno ulazu gotovine i efektive sadrži vreme i datum tog izlaza, odnosno ulaza. Potvrdu o izlazu, odnosno ulazu gotovine i efektive prati dokument s

popisom specifikovanih iznosa po valutama u efektivu i iznosa u gotovini, koji je na isplatno-uplatnom blagajničkom mestu potpisao ovlašćeni menjač ili lice koje on ovlasti.

Potvrde i dokument iz stava 4. ove tačke ovlašćeni menjač dužan je da čuva na oba menjačka mesta, a potvrdu i dokument iz stava 5. ove tačke - na isplatno-uplatnom blagajničkom mestu.

Odredbe ove tačke shodno se primenjuju i na javnog poštanskog operatora.

Putujući menjač

31. Putujući menjač je radnik banke, javnog poštanskog operatora ili ovlašćenog menjača koji je povezan sa isplatno-uplatnim blagajničkim mestom u pogledu snabdevanja gotovinom i efektivom i vraćanja otkupljene efektivne ili viška gotovine, pri čemu i putujući menjač i isplatno-uplatno blagajničko mesto pripadaju istom menjačkom mestu, u smislu vođenja dnevnika blagajne i izveštavanja o obavljenim menjačkim poslovima.

Putujući menjač menjačke poslove obavlja na teritoriji Republike Srbije u prevoznom sredstvu u putničkom saobraćaju ili na privrednim, turističkim ili sličnim manifestacijama, odnosno na određenom prostoru, kad se zbog prirode tih manifestacija ili prostora menjački poslovi ne mogu obavljati putem privremenog blagajničkog mesta.

32. Putujući menjač dužan je da poseduje potvrdu da je povezan sa isplatno-uplatnim blagajničkim mestom menjača, koju mu izdaje menjač.

Za putujućeg menjača koji je povezan sa isplatno-uplatnim blagajničkim mestom javnog poštanskog operatora i ovlašćenog menjača - u ugovoru i potvrdi iz stava 1. ove tačke mora biti navedeno gde, u kom periodu i u kom radnom vremenu taj putujući menjač obavlja menjačke poslove.

Putujući menjač dužan je da izda ručno popunjenu potvrdu o otkupu, odnosno prodaji efektivne.

33. Putujući menjač mora u vreme poslovanja, pored potvrde da je povezan sa isplatno-uplatnim blagajničkim mestom menjača, koju mu izdaje menjač, posedovati i kopiju ovlašćenja menjača čiji je radnik, kao i na vidnom mestu istaknut bedž sa svojim imenom i prezimenom, oznakom "PUTUJUĆI MENJAČ" i nazivom menjača čiji je radnik.

Na dan kad putujući menjač sa isplatno-uplatnog blagajničkog mesta s kojim je povezan preuzima gotovinu, odnosno efektivu - u dnevnik blagajne menjačkog mesta kome putujući menjač i isplatno-uplatno blagajničko mesto pripadaju unosi se podatak o izlazu gotovine i efektivne s tog isplatno-uplatnog blagajničkog mesta. Na dan kad putujući menjač uplaćuje gotovinu, odnosno efektivu na isplatno-uplatno blagajničko mesto s kojim je povezan, u dnevnik blagajne iz ovog stava unosi se podatak o ulazu gotovine i efektivne.

Putujući menjač ručno izdate potpisane potvrde prilaže po datumima dnevniku blagajne menjačkog mesta kome pripadaju taj putujući menjač i isplatno-uplatno blagajničko mesto s kojim je povezan, za dane u kojima je obavljao menjačke poslove, po povratku s puta, a najkasnije narednog radnog dana.

Privremeno blagajničko mesto

34. Privremeno blagajničko mesto prostorno je i organizaciono odvojeno od isplatno-uplatnog blagajničkog mesta s kojim je povezano u pogledu snabdevanja gotovinom i efektivom i povlačenja otkupljene efektivne i/ili viška gotovine.

Privremeno blagajničko mesto odvojeno je i od menjačkog mesta, s tim da i privremeno blagajničko mesto i isplatno-uplatno blagajničko mesto pripadaju istom menjačkom mestu u smislu vođenja dnevnika blagajne i izveštavanja o obavljenim menjačkim poslovima.

Na privremenom blagajničkom mestu menjački poslovi obavljaju se na prostoru na kome ne postoji stalna potražnja za menjačkim uslugama ili na prostoru na kome se održavaju privredne, turističke i slične manifestacije, i to u unapred određenom periodu, koji zavisi od vremena održavanja određene manifestacije, a koji ne može biti duži od mesec dana.

Menjački poslovi se na privremenom blagajničkom mestu obavljaju u skladu sa ugovorom.

35. Menjač je dužan da Narodnu banku Srbije obavesti o otvaranju privremenog blagajničkog mesta, i to pre njegovog otvaranja.

Obaveštenje iz stava 1. ove tačke posebno treba da sadrži adresu privremenog blagajničkog mesta, period u kome će se na tom privremenom blagajničkom mestu obavljati menjački poslovi i podatak o tome kom menjačkom mestu privremeno blagajničko mesto pripada.

Menjač je dužan da na privremenom blagajničkom mestu poseduje sopstvenu potvrdu da je to mesto uključeno u određeno menjačko mesto tog menjača, pri čemu je ovlašćeni menjač dužan da poseduje i fotokopiju ovlašćenja za obavljanje menjačkih poslova za menjačko mesto kome privremeno blagajničko mesto pripada.

Menjač je dužan da na privremenom blagajničkom mestu ispunjava sve propisane uslove za obavljanje menjačkih poslova, osim u pogledu posedovanja i korišćenja opreme za koju na tom mestu nije moguće obezbediti tehničke uslove, o čemu pre otvaranja privremenog blagajničkog mesta obaveštava Narodnu banku Srbije.

Na privremenom blagajničkom mestu menjač je dužan da izda potvrdu o otkupu, odnosno prodaji efektivne korišćenjem softvera ili, u slučaju da za to ne postoje tehnički uslovi, da izda ručno popunjenu potvrdu.

Menjač koji obavlja menjačke poslove na privremenom blagajničkom mestu dužan je da na kraju svakog radnog dana ručno sačinjava dnevnik blagajne o obavljenim transakcijama na tom mestu, potpisuje ga i prilaže dnevniku blagajne menjačkog mesta kome to privremeno blagajničko mesto i isplatno-uplatno blagajničko mesto pripadaju, nakon svakog unošenja/iznošenja gotovine i efektivne na/sa privremenog blagajničkog mesta, a najkasnije do prvog radnog dana po isteku svake radne nedelje, i to po datumima za sve dane između unošenja/iznošenja gotovine i efektivne, a ako je privremeno blagajničko mesto elektronski povezano sa isplatno-uplatnim blagajničkim mestom - menjač te podatke dostavlja elektronski, najkasnije na kraju radnog dana, radi uključivanja u dnevnik blagajne menjačkog mesta kome pripadaju privremeno blagajničko mesto i isplatno-uplatno blagajničko mesto.

U slučaju prestanka rada na privremenom blagajničkom mestu pre završetka perioda u kome je bilo planirano obavljanje menjačkih poslova na tom mestu - menjač je dužan da Narodnu banku Srbije o tome obavesti najmanje jedan radni dan pre poslednjeg radnog dana tog mesta.

Otkup putničkih i bankarskih čekova

36. Putnički ček otkupljuje se po sledećem postupku: fizičko lice - korisnik čeka dužno je da drugi potpis na čeku, koji mora da odgovara prvom potpisu, stavi u prisustvu menjača na šalteru. Radi utvrđivanja autentičnosti potpisa, odnosno utvrđivanja da ček na naplatu podnosi pravi korisnik - menjač potpise na čekovima upoređuje s potpisom korisnika na njegovoj putnoj ispravi.

Ako fizičko lice javnom poštanskom operatoru i ovlašćenom menjaču na otkup podnese putnički ček koji je korisnik na oba mesta već potpisao i na kome je, na mestu predviđenom za popunjavanje naredbe (*pay to order*), naredba već popunjena na ime lica koje taj ček podnosi na otkup - javni poštanski operator i ovlašćeni menjač to fizičko lice upućuju na banku s kojom su zaključili ugovor.

Kod svakog otkupa putničkog čeka, javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dužni su da u potvrdu o otkupu unesu: ime i prezime rezidenta - fizičkog lica i nerezidenta - fizičkog lica, njihov JMBG iz važeće lične karte ili broj važeće putne isprave, mesto stalnog prebivališta i adresu, serijski broj i mesto izdavanja čeka.

37. Ako bankarski ček podnet na otkup ispunjava sve potrebne uslove, menjač će od korisnika (remitenta) zahtevati da ga indosira pred njim - stavljanjem potpisa na poleđini čeka (po njegovoj širini), a identitet korisnika utvrdiće na osnovu važeće putne isprave ili važeće lične karte. Kad se identitet korisnika utvrđuje na osnovu putne isprave, potpis mora biti identičan potpisu na toj ispravi.

Ako javni poštanski operator i ovlašćeni menjač prime na šalteru bankarski ček na kome se iznos ispisan slovima ne slaže sa iznosom ispisanim ciframa - takav ček neće otkupiti, a korisnika će uputiti na banku s kojom su zaključili ugovor da taj ček preuzme na naplatu (inkaso).

Ako na bankarskom čeku neki od bitnih elemenata čeka nedostaje ili je prepravljen, nečitak ili radiran (sastrugan) - javni poštanski operator i ovlašćeni menjač takav ček neće otkupiti, a korisnika će uputiti na banku s kojom su zaključili ugovor. Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač neće otkupiti ni bankarski ček koji je izdat u više primeraka (što se vidi iz oznake na samom čeku - *First, Original, Second, Duplicate*) ako se ne podnesu svi primerci tog čeka.

Javni poštanski operator i ovlašćeni menjač mogu otkupiti bankarski ček kad korisnik preda i original i kopiju tog čeka i kad oba primerka prethodno potpiše (indosira) na poleđini. I original i kopiju ovog čeka javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dostavlja banci s kojom su zaključili ugovor.

38. Pri predaji banci otkupljenih čekova, javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dužni su da za putničke čekove koji glase na stranu valutu stave svoj pečat na lice čeka (na mesto za popunjavanje naredbe - *order*), kao i na njegovu poleđinu (po širini), s potpisom ovlašćenog lica. U slučaju da korisnik čeka nije popunio datum otkupa čeka, javni poštanski operator i ovlašćeni menjač dužni su da to učine.

Menjački poslovi povezani s platnim uslugama i međunarodnim uputnicama

39. Ovlašćeni menjač može na blagajničkom mestu na kome obavlja menjačke poslove i pruža platne usluge - u istoj blagajni držati gotovinu i efektivu ostvarene po tim poslovima.

Ovlašćeni menjač može na menjačkom mestu na kome obavlja menjačke poslove i pruža platne usluge koristiti gotovinu i efektivu ostvarenu po ovim poslovima za obavljanje tih poslova njihovim prenosom iz jednog u drugo poslovanje - ako to nije u suprotnosti sa obavezom zaštite novčanih sredstava korisnika platnih usluga u skladu sa zakonom kojim se uređuju platne usluge i drugim obavezama utvrđenim zakonom ili propisom.

U slučaju prenosa iz stava 2. ove tačke, ovlašćeni menjač dužan je da pre izvršenja pojedinačne transakcije isplate gotovine ili efektive fizičkim licima po osnovu menjačkog poslovanja ili pružanja platnih usluga, u dnevniku blagajne za menjačke poslove evidentira interni izlaz, odnosno ulaz gotovine ili efektive, koji prati potvrda o izlazu, odnosno ulazu gotovine ili efektive.

Izuzetno od stava 3. ove tačke, ako gotovinu i efektivu ostvarene po menjačkim poslovima i poslovima pružanja platnih usluga drži u odvojenim blagajnama - ovlašćeni menjač može između blagajne za menjačke poslove i blagajne platnih usluga vršiti prenos iznosa gotovine i efektive za koji proceni da će mu u toku dana biti potreban za isplatu fizičkim licima po tim poslovima (u daljem tekstu: procenjeni iznos efektive i gotovine), pri čemu je dužan da u dnevniku blagajne za menjačke poslove evidentira interni izlaz, odnosno ulaz gotovine i efektive, koji prati potvrda o tom izlazu, odnosno ulazu.

Ako procenjeni iznos efektive i gotovine nije iskorišćen u celini u toku radnog dana u kome je izvršen prenos ovog iznosa - ovlašćeni menjač dužan je da neiskorišćeni deo tog iznosa prenet iz blagajne za menjačko poslovanje na kraju dana vrati u ovu blagajnu, ili da ovaj deo najkasnije narednog radnog dana uplati na svoj poseban račun za menjačke poslove.

Iznos gotovine i efektive koji je u skladu sa st. 3. i 4. ove tačke prenet iz menjačkog poslovanja i iskorišćen za izvršenje platnih transakcija - ovlašćeni menjač dužan je da vrati u menjačko poslovanje najkasnije narednog radnog dana od dana prijema refundacije tih sredstava, i to na jedan od sledećih načina ili kombinacijom tih načina:

- 1) prenosom sredstava s računa koji koristi za pružanje platnih usluga na poseban račun za menjačke poslove;
- 2) prenosom gotovine i efektive iz blagajne platnih usluga u blagajnu menjačkih poslova, koji se obavlja samo knjigovodstveno ako se ova sredstva nalaze u istoj blagajni.

Iskorišćeni ili neiskorišćeni iznos gotovine i efektive koji je u skladu sa st. 3. i 4. ove tačke prenet u menjačko poslovanje, ovlašćeni menjač može da vrati u poslovanje po osnovu pružanja platnih usluga na jedan od sledećih načina ili kombinacijom tih načina:

- 1) prenosom sredstava s posebnog računa za menjačke poslove na račun koji koristi za pružanje platnih usluga;
- 2) prenosom gotovine i efektive iz blagajne menjačkih poslova u blagajnu platnih usluga, koji se obavlja samo knjigovodstveno ako se ova sredstva nalaze u istoj blagajni.

Odredbe ove tačke shodno se primenjuju i na javnog poštanskog operatora koji na istom menjačkom mestu pored menjačkih poslova obavlja i poslove pružanja platnih usluga, odnosno prijema i isplata međunarodnih uputnica.

Korišćenje softvera za obavljanje menjačkih poslova

40. Za obavljanje menjačkih poslova ovlašćeni menjač koristi softver jedne od banaka s kojima ima zaključen ugovor ili softver Narodne banke Srbije koji treba da obezbedi beleženje, čuvanje i dostavljanje Narodnoj banci Srbije svih podataka na nivou pojedinačne transakcije o obavljenim menjačkim poslovima ovlašćenog menjača koji su propisani ovom odlukom.

Za obavljanje menjačkih poslova banka i javni poštanski operator koriste sopstveni softver, koji treba da obezbedi beleženje, čuvanje i stavljanje na uvid Narodnoj banci Srbije pri vršenju kontrole menjačkog poslovanja svih podataka na nivou pojedinačne transakcije o obavljenim menjačkim poslovima banke, odnosno javnog poštanskog operatora koji su propisani ovom odlukom.

Prestanak obavljanja menjačkih poslova

41. Ovlašćeni menjač dužan je da Narodnoj banci Srbije podnese zahtev za trajni prestanak obavljanja menjačkih poslova na jednom, više ili svim menjačkim mestima u roku od pet radnih dana od poslednjeg radnog dana menjačkog mesta na koje se zahtev odnosi, kao i da o tome obavesti banku s kojom ima zaključen ugovor.

Ako trajno prestaje da obavlja menjačke poslove na svim menjačkim mestima - ovlašćeni menjač iz stava 1. ove tačke dužan je da svu efektivu sa svih menjačkih mesta proda banci s kojom ima zaključen ugovor i svu gotovinu uplati na svoj tekući račun najkasnije narednog radnog dana od poslednjeg radnog dana ovlašćenog menjača, kao i da dokaz o prodaji efektive i uplati gotovine na svoj tekući račun kod banke podnese Narodnoj banci Srbije uz zahtev iz tog stava.

Ako trajno prestaje da obavlja menjačke poslove na jednom ili više menjačkih mesta - ovlašćeni menjač iz stava 1. ove tačke dužan je da svu efektivu s tog/tih menjačkih mesta proda banci s kojom ima zaključen ugovor i svu gotovinu uplati na svoj tekući račun najkasnije narednog radnog dana od poslednjeg radnog dana ovlašćenog menjača na tom/tim menjačkim mestima ili da istog dana prenese efektivu i gotovinu s tog/tih menjačkih mesta na menjačko mesto koje nastavlja da radi, kao i da dokaze o prodaji efektive i uplati gotovine na svoj tekući račun kod banke, odnosno o prenosu na menjačko mesto koje nastavlja da radi podnese Narodnoj banci Srbije uz zahtev iz tog stava.

Ovlašćeni menjač dužan je da Narodnoj banci Srbije vrati ovlašćenja za menjačka mesta na kojima trajno prestaje da radi.

Ovlašćeni menjač koji privremeno prestaje da obavlja menjačke poslove na jednom, više ili svim menjačkim mestima, dužan je da u roku od pet radnih dana od dana kad je privremeno prestao da obavlja menjačke poslove o tome obavesti Narodnu banku Srbije, kao i banku s kojom ima zaključen ugovor.

Ovlašćeni menjač iz stava 5. ove tačke dužan je da, istog dana kad je privremeno prestao da obavlja menjačke poslove na jednom ili više menjačkih mesta, svu efektivu i svu gotovinu s tog/tih menjačkih mesta prenese na menjačko mesto koje nastavlja da radi ili da ih uplati na svoje račune kod banke, odnosno banaka. U slučaju da je privremeno prestao da obavlja menjačke poslove na svim menjačkim mestima, ovaj menjač dužan je da svu efektivu proda banci s kojom ima zaključen ugovor i svu gotovinu uplati na svoj tekući račun najkasnije narednog radnog dana od poslednjeg radnog dana kad je obavljao menjačke poslove na svim menjačkim mestima i da dokaz o tome, zajedno sa obaveštenjem iz tog stava, podnese Narodnoj banci Srbije.

Odredbe ove tačke, osim stava 4, shodno se primenjuju na javnog poštanskog operatora.

Izveštavanje

42. Banka je dužna da Narodnoj banci Srbije svakodnevno - u skladu sa uputstvom kojim se uređuju izrada i elektronsko dostavljanje podataka Narodnoj banci Srbije - elektronski dostavlja izveštaj o obavljenim menjačkim poslovima, s podacima koji su dati u Prilogu 1.

Izveštaj iz stava 1. ove tačke obuhvata i podatke o menjačkim poslovima koji su obavljeni na osnovu naloga koje fizičko lice dostavlja elektronski, podatke o otkupu efektive i čekova od javnog poštanskog operatora i ovlašćenog menjača, kao i podatke o prodaji efektive i čekova javnom poštanskom operatoru i ovlašćenom menjaču s kojima banka ima zaključene ugovore.

U slučaju prekida rada elektronskog sistema, banka je dužna da izveštaj iz stava 1. ove tačke dostavi odmah posle uspostavljanja rada tog sistema.

43. Ovlašćeni menjač koji koristi softver Narodne banke Srbije dužan je da Narodnoj banci Srbije svakodnevno elektronski dostavlja izveštaj o obavljenim menjačkim poslovima, s podacima koji su dati u Prilogu 2.

Ovlašćeni menjač koji koristi softver banke dužan je da toj banci svakodnevno elektronski dostavlja izveštaj o obavljenim menjačkim poslovima, s podacima koji su dati u Prilogu 2.

Banka je dužna da svakodnevno elektronski dostavlja Narodnoj banci Srbije izveštaje iz stava 2. ove tačke, kao i sve podatke o obavljenim menjačkim poslovima menjača iz tog stava, u skladu sa uputstvom kojim se uređuju izrada i elektronsko dostavljanje podataka Narodnoj banci Srbije, radi jednoobraznog postupka kontrole obavljanja menjačkih poslova.

U slučaju prekida rada elektronskog sistema, ovlašćeni menjači iz st. 1. i 2. ove tačke i banka iz stava 3. ove tačke - dužni su da, odmah posle uspostavljanja rada tog sistema, Narodnoj banci Srbije, odnosno banci dostave izveštaje i podatke iz st. 1, 2. i 3. ove tačke.

44. Javni poštanski operator dužan je da banci iz tačke 8. stav 5. ove odluke svakodnevno elektronski dostavlja izveštaj o obavljenim menjačkim poslovima, s podacima koji su dati u Prilogu 3.

Banka iz stava 1. ove tačke Narodnoj banci Srbije svakodnevno elektronski dostavlja izveštaj iz tog stava, u skladu sa uputstvom kojim se uređuju izrada i elektronsko dostavljanje podataka Narodnoj banci Srbije.

U slučaju prekida rada elektronskog sistema, javni poštanski operator, odnosno banka iz stava 1. ove tačke dužni su da, odmah posle uspostavljanja rada tog sistema, banci, odnosno Narodnoj banci Srbije dostave izveštaje i podatke iz tog stava.

45. Prilozi iz ove odluke odštampani su uz ovu odluku i njen su sastavni deo.

Prelazna odredba i završna odredba

46. Danom početka primene ove odluke prestaju da važe Odluka o uslovima i načinu obavljanja menjačkih poslova ("Službeni glasnik RS", br. 51/15 i 3/16), osim odredbe tač. 21. i 22. te odluke, koje će se primenjivati do dana početka primene tačke 40. i tač. od 42. do 45. ove odluke, kao i Uputstvo za sprovođenje Odluke o uslovima i načinu obavljanja menjačkih poslova ("Službeni glasnik RS", br. 51/15 i 3/16), osim odredaba tač. 21, 22. i 23. tog uputstva, koje će se primenjivati do dana početka primene tač. od 42. do 45. ove odluke.

47. Ova odluka objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije" i stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja, a primenjuje se od 1. januara 2019. godine, osim odredaba tačke 40. i tač. od 42. do 45, koje se primenjuju od 1. jula 2019. godine.

Samostalna odredba Odluke o izmeni i dopuni Odluke o uslovima i načinu obavljanja menjačkih poslova

("Sl. glasnik RS", br. 86/2018)

2. Ova odluka objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije" i stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja, a primenjuje se od 1. januara 2019. godine.

Прилог 1

(назив банке)

(матични број)

**ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ БАНКЕ
О ОБАВЉЕНИМ МЕЊАЧКИМ ПОСЛОВИМА**
на дан _____

Ознака валуте	ОТКУП ЕФЕКТИВЕ				ОТКУП ЧЕКОВА				ПРОДАЈА ЕФЕКТИВЕ				ПРОДАЈА ЧЕКОВА				Стање на посебним девизним рачунима овлашћених мењача	Стање на посебном девизном рачуну јавног поштанског оператора
	Од резидената – физичких лица	Од нерезидената – физичких лица	Од овлашћених мењача	Од јавног поштанског оператора	Од резидената – физичких лица	Од нерезидената – физичких лица	Од овлашћених мењача	Од јавног поштанског оператора	Резидентима – физичким лицима	Нерезидентима – физичким лицима	Овлашћеним мењачима	Јавном поштанском оператору	Резидентима – физичким лицима	Нерезидентима – физичким лицима	Овлашћеним мењачима	Јавном поштанском оператору		
	Шифра (796)	Шифра (701)	Шифра (572)	Шифра (572)	Шифра (795)	Шифра (699)	Шифра (572)	Шифра (572)	Шифра (700)	Шифра (701)	Шифра (573)	Шифра (573)	Шифра (795)	Шифра (699)	Шифра (573)	Шифра (573)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

(место и датум)

(потпис)

Прилог 2

(назив овлашћеног мењача)

(матични број, односно шифра овлашћеног мењача)

(матични број и назив банке с којом овлашћени мењач има закључен уговор)

ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ ОВЛАШЋЕНОГ МЕЊАЧА

на дан _____

Ознака валуте	МЕЊАЧКИ ПОСЛОВИ														Улаз ефикативне и готоване у динарима у благајни по основу пружања платних услуга	Изаз ефикативне и готоване у динарима из благајне ради пружања платних услуга	Стање у благајни на крају дана*				
	Почетно стање у благајни*		ОТКУП ЕФЕКТИВЕ		ОТКУП ЧЕКОВА		ПРОДАЈА ЕФЕКТИВЕ		ПРОДАЈА ЧЕКОВА		Ефикативна продата банци (тачка 15. Одлуке)	Ефикативна продата банци (тачка 16. Одлуке)	Улаз у благајни по основу подизања с посебног девизног рачуна код банке	Изаз из благајне по основу уплате на посебни девизни рачун код банке				Чекови предати банци			
	Ефикативна купљена од банке	Шифра (573)	Од резидената – физичких лица	Шифра (796)	Од нерезидената – физичких лица	Шифра (701)	Од резидената – физичких лица	Шифра (795)	Од нерезидената – физичких лица	Шифра (699)									Резидентима – физичким лицима	Шифра (700)	Нерезидентима – физичким лицима
	Шифра (573)	Шифра (796)	Шифра (701)	Шифра (795)	Шифра (699)	Шифра (700)	Шифра (701)	Шифра (795)	Шифра (699)	Шифра (572)	Шифра (572)	14	15	16				17	18	19	

(место и датум)

(потпис)

*Износ динара укључује се у почетно стање, односно у стање на крају дана.
Напомена: Колоне 17. и 18. попуњавају овлашћени мењачи који истовремено пружају и платне услуге.

